

MEER FIETSEN VOOR IEDEREEN

Weesfietsenplan

4 november 2024

Dit weesfietsenplan gaat over het al dan niet tegen een kleine vergoeding doneren van (meer) niet opgehaalde fietsen uit een fietsdepot aan mensen die zelf geen fiets kunnen kopen.

Ruim 1 op de 10 Nederlanders van 6 jaar en ouder heeft namelijk geen toegang tot een fiets, onder meer omdat ze de aanschaf van een fiets en het onderhoud daarvan niet kunnen betalen. Daarnaast kan een deel van de Nederlanders niet fietsen. Dit beperkt de bewegingsruimte van deze kinderen en volwassenen. De City Deal Fietsen voor Iedereen heeft daarom onder andere tot doel om meer mensen toegang te geven tot een goed functionerende en veilige fiets. Een van de manieren om dit te bereiken, is door meer gebruikte kinder- en volwassenfietsen ter beschikking te stellen uit fietsdepots.

Aanleiding

De City Deal heeft een verkenning uitgevoerd naar fietsdepots, en in dat kader onder andere 12 fietsdepots bezocht. Uit deze bezoeken en deskresearch is gebleken dat er jaarlijks naar schatting 350.000 fietsen in fietsdepots terechtkomen, waarvan ongeveer 112.000 bruikbare fietsen niet worden opgehaald door de eigenaren.¹ Veruit het grootste deel van de niet-opgehaalde fietsen wordt nu verkocht aan opkopers. Bijvoorbeeld aan handelaren in oud ijzer, kringloopwinkels en fietshandelaren. Slechts een klein percentage fietsen (<5% van de niet-opgehaalde fietsen) wordt ter beschikking gesteld aan (lokale) maatschappelijke doelen. De vraag naar bruikbare fietsen is echter veel groter.

Doel

Het doel van dit Weesfietsenplan is om meer niet-opgehaalde fietsen uit de fietsdepots ter beschikking te stellen aan de mensen die zelf geen fiets kunnen kopen. Het gaat hier om fietsen die goed en veilig gebruikt kunnen worden, eventueel na een korte opknapbeurt door het depot zelf of een andere partij.

Uitvoering

We willen dit doel bereiken op twee manieren.

Ten eerste door het breed zichtbaar maken en agenderen dat fietsdepots beschikken over een groot aantal fietsen die geschikt gemaakt kunnen worden voor mensen – waaronder kinderen – die zelf geen fiets kunnen betalen.

¹ Het gaat hier om een educated guess vanuit eigen verkenning.

Ten tweede door concrete acties te nemen om meer fietsen uit fietsdepots ter beschikking te stellen aan de doelgroep. Concreet streven we naar een percentage van 10% van de niet-opgehaalde fietsen. Wat dit in de praktijk betekent, verschilt per partij.

Alle partners van de City Deal Fietsen voor Iedereen spannen zich er gedurende de looptijd van de City Deal voor in dat meer mensen toegang tot een goede en veilige fiets hebben. De wijze waarop partners dat doen, bepalen zij zelf. Voor veel partners liggen er hierbij kansen in de niet-opgehaalde fietsen uit lokale fietsdepots. Die partners zullen zich inspannen om de ambitie uit dit weesfietsenplan te halen. Hoe zij dat doen, zal per (type) organisatie verschillen. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld hun APV aanpassen, een sociale werkplaats of leerwerkplaats opzetten in hun fietsdepot of een uitgiftepunt aan hun depot koppelen. Andere partijen kunnen bijvoorbeeld ruimte in hun fietswerkplaats ter beschikking stellen of leerwerkplekken aan de werkplaats koppelen. Zie ook de tekstbox voor aangrijpingspunten.

Uitdagingen en kansen: wat leren we van de huidige gang van zaken bij fietsdepots?

Uit de verkenning is gebleken dat er verschillende redenen zijn waarom fietsdepots niet structureel fietsen aan de doelgroep ter beschikking stellen. De voornaamste reden is dat er in veel fietsdepots geen ruimte is om fietsen lang te bewaren, omdat de doorstroomsnelheid binnen het depot hoog is. Het verkopen van fietsen aan opkopers is sneller en efficiënter. Bovendien lopen er soms aanbestedingstrajecten met opkopers en kan hier tussentijds niet van afgeweken worden. Daarnaast is het voor veel fietsdepots niet mogelijk om fietsen op te knappen, omdat zij geen (sociale) werkplaats of ontwikkelwerkplaats binnenshuis hebben. Daardoor is het niet mogelijk om direct goede en veilige fietsen op te leveren aan de doelgroep.

Ondanks deze uitdagingen zijn er wel degelijk fietsdepots die structureel fietsen beschikbaar stellen aan (lokale) maatschappelijke doelen. Deze fietsdepots zijn vaak zelf regisseur van het proces: zij hebben de ruimte om zelf hun proces in te richten. Deze fietsdepots hebben vaak een verbinding met het sociale domein en beschikken over een (sociale) werkplaats of ontwikkelwerkplaats waar fietsen opgeknapt worden. Zij hebben vaak afspraken met (lokale) maatschappelijke doelen of de gemeente voor het structureel ter beschikking stellen van fietsen en werken vaak met targets.

Ondersteuning

Het programmateam van de City Deal heeft een aanjagende rol in het bereiken van de doelstelling van dit Weesfietsenplan. Zij neemt het voortouw in het breed agenderen en zichtbaar maken van de kans die er ligt om fietsen uit fietsdepots aan de doelgroep beschikbaar te stellen. En zij kan partners ondersteunen in de concrete stappen die zij willen zetten. Zoals vastgelegd binnen de City Deal Fietsen voor Iedereen, heeft elke huidige deelnemende gemeente en provincie van de City Deal de mogelijkheid om een vast bedrag (over 4 jaar) van 75.000 euro via het vliegwiel te investeren in concrete projecten. Dit budget kan ook ingezet worden in het kader van het Weesfietsenplan.